

Faktaunderlag

Faktaunderlag och bakgrunden för en framåtriktat hållbar utveckling

Byggmaterialindustrins företag i Sverige har under lång tid, sedan Kretsloppsrådets dagar för 30 år sedan, registrerat innehåll i branschens gemensamma Byggvarudeklaration, BVD.

Byggmaterialföretagen har de senaste 10 åren upplåtit information enligt BVD till flera olika bedömningsföretag, som enligt diverse kriterier och mot betalning, gjort individuella bedömningar som säljs vidare. Denna hantering av byggmaterial-företagens produkt- och miljödata måste bli mer resurseffektiv. Vi verkar för en framtida effektiv digital utveckling som ger byggmaterialföretagen rådighet över sin produktdata.

Utvecklingen måste gå mot gemensam plattform och internationellt samarbete

Utvecklingen går mot en mer gemensam plattform för delning av produkt- och miljödata för en större global inre marknad som parallellt med ovanstående går framåt. Det kräver en mer effektiv registrering och kontroll över vad och till vem man lämnar sin produktinformation.

Byggmaterialindustrierna med medlemsorganisationer verkar framåtriktat för:

- ett ställe att registrera produktinformation och ett ställe att hämta den
- att byggmaterialföretagen ska ha rådighet över sin information och kontroll över hur informationen hanteras
- att värna säker hantering av affärskritisk information
- en digitaliserad plattform för att dela produkt- och miljödata
- ett internationellt harmoniserat system

Vi har idag ett gemensamt branschformat som erbjuder den information om kemiskt innehåll, Byggvarudeklarationen eBVD i vilken innehållet finns tillgängligt via pdf, xml-filer och WEB-api.

Hållbarhet i utveckling - agenda 2030 riktmärke

Agenda 2030 utgör vår handlingsplan för att sätta mål för hållbarhetsarbetet i samhällsbyggandet och för att främja en hållbar utveckling. Industri och näringsliv är viktiga aktörer för att leverera lösningar samtidigt som alla insatser ska understödja ekonomisk utveckling och en fortsatt affärsmässig verksamhet hos de tillverkande företagen. Hållbar utveckling inom byggmaterialindustrin handlar förstås om robusta, spårbara, framtidsanpassade byggmaterial men lika mycket om hållbara data i ett likaledes hållbart tryggt, framtida informationsflöde.

Lagstiftning och vetenskap som grund för val av hållbara byggmaterial

I arbetet med att skapa en hållbar framtid krävs respekt för grundläggande principer där evidensbaserad forskning och vetenskap utgör grundpelare i bedömning av risker och fara för människa och miljö. Politiken formulerar spelregler för övriga parter att följa där respekt för lagar är nödvändig för att garantera tillit och förutsägbarhet. Agenda 2030 lyfter fram behovet av ekonomisk tillväxt och samverkan mellan politik, akademi och näringsliv för att långsiktigt uppnå de globala hållbarhetsmålen. Byggmaterialindustrierna utgör en central part inom byggnäringen för att mana fram innovativa och hållbara lösningar där just uppfinningsrikedomen måste stimuleras med objektiva bedömningar av hållbara byggmaterial baserade på vetenskap och lagstiftning.

För att företagen ska våga satsa på utveckling och innovation krävs en tydlig spelplan med långsiktiga, transparenta spelregler som gäller internationellt, inte bara i Sverige.

Den digitala framtiden och bärare av innehållsinformation

Vi ska ha rådighet över vår produkt- och miljödata

En klok digitalisering genom samverkan, tillgänglighet och datasäkerhet

I takt med att digitaliseringen inom bygg- och fastighetsbranschen ökar, krävs ett säkerställt digitalt informationsflöde. För att detta ska bli resurseffektivt menar vi att branschen behöver ha ett gemensamt system med en gemensam struktur och ett gemensamt språk med den i branschen gemensamma identifikationsbäraren GTIN och GNM. Detta för att enkelt och säkert kunna dela informationen med olika parter och system i byggprocessen, från idé till färdig byggnad och drift.

Ett gemensamt format för produktinformation

Byggvarudeklarationen eBVD är resultatet av samverkan mellan byggsektorns parter och utgör idag en branschstandard för redovisning av främst produktinnehåll, men även annan överenskommen och efterfrågad information om produkten. Denna samverkan och branschstandard vill vi värna. Detta för att alltid kunna tillhandahålla rätt produktinformation med hänsyn till lagkrav och standarder utifrån ett internationellt perspektiv, kundernas efterfrågan på information, samt vad som är praktiskt genomförbart och rationellt att redovisa.

En gemensam plattform där informationen matas in och hämtas av olika parter

En gemensam plattform för byggvarudeklarationer finns genom eBVD-systemet. Här skapar företagen själva sin byggvarudeklaration och andra parter kan hämta informationen digitalt. Att registrera innehållet på ett och samma ställe är mest resurseffektivt och bådär också för att informationen alltid är korrekt och aktuell. På detta sätt tillgängliggörs informationen på ett säkert sätt i alla led. Materialföretagen äger själva sin produkt- och miljödata i plattformen och kan råda över hur informationen används.

Ansvar för produkt- och miljödata ligger hos byggmaterialföretagen själva

Ansvar för en korrekt information om den egna produkten, inklusive uppdateringar och historisk spårbarhet, måste ligga hos materialföretagen själva. Att registrera i flera olika system och hålla dessa uppdaterade blir både ineffektivt, dyrt och äventyrar säkerheten för den data som matas in. Ur affärsmässig synpunkt bör företagen alltid ha kontroll över sin egen produktinformation och slutkunden måste kunna lita på att informationen är uppdaterad och korrekt.

Digitalisera med internationell inriktning

För våra byggmaterialföretag handlar det om ren affärsmässig överlevnad att utveckla hållbara byggmaterial och byggprodukter samt att informera om innehållet, berätta om kemiskt innehåll och klimatpåverkan. I Sverige är vi vana vid och bra på att deklarerat innehåll och kan dela vår spetskompetens på området med övriga Europa. För det krävs också en inriktning att arbeta mer internationellt så att vi på ett affärsmässigt, digitalt och hållbart sätt kan arbeta för att nå hållbarhetsmålen.

Byggvarudeklarationen

– ett digitalt format och system för innehåll, registrering på ett ställe, versionshantering och datasäkerhet

eBVD 1.0 Byggvarudeklarationen är den gemensamma branschstandarden

eBVD 1.0 är den av byggsektorns parter gemensamma branschstandarden för innehållsdeklaration och e:et i eBVD står för elektronisk. E:et lades till 2015 när branschen bestämde att informationen i framtida byggvarudeklarationer behövde bli digital. Då behövdes samtidigt ett inmatningsverktyg, ett gränssnitt för att omvandla BVD:er till eBVD:er, elektroniska/digitala filer och en viktig parameter var (och är) att byggmaterialföretagen ska kunna registrera innehållet på ett ställe. Det finns idag ett samlingsystem, en källa för det som också kallas eBVD, eBVD-systemet. Detta system värnar att informationen ska vara öppen tillgänglig för aktörerna på marknaden.

eBVD-systemet garanterar öppen och tillgänglig information på marknaden

eBVD-systemet är det gränssnitt som efter beslutet om att digitalisera finansierades av Byggmaterialindustrierna och Stiftelsen IVL.

eBVD-systemet:

- utgör en plats för registrering
- kan spara versioner för spårbarhet och uppdateringar
- ger möjlighet för de som behöver informationen att hämta eBVD:erna
 - från systemet där företagen publicerat dem
 - få dem direkt via pdf eller xml-fil eller via WEB-api
 - enligt godkännande av byggmaterialföretagen

Allt det är fullt möjligt idag!

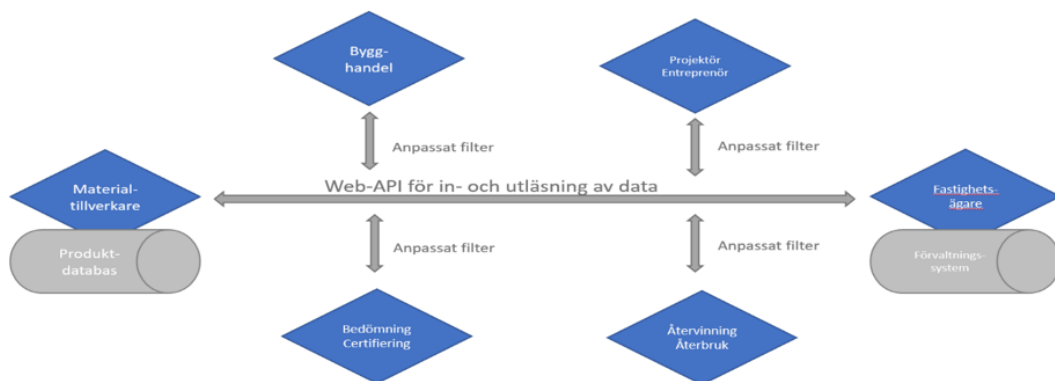

Bild ur SBE-projektet Obrutet digitalt flöde av miljöinformation

Systemet ger kvalitet, datasäkerhet och spårbarhet

Att registrera innehållet på ett och samma ställe är förstås mest resurseffektivt, ekonomiskt vettigt i stället för att registrera samma sak på en mängd olika platser (som i sin tur i värsta fall stänger in informationen). Det bådär också för att informationen alltid är aktuell och inte minst handlar det också om datasäkerhet. Ansvar för aktualitet, historisk spårbarhet och det egna innehållet måste ligga hos byggmaterialföretagen. Byggmaterialföretagen ska besluta om vad och vem som ska ta del av och hantera innehåll. Det leder till kvalitativ, resurseffektiv och säker datahantering.

Byggmaterialindustrin tillhandahåller all väsentlig information om produkters hälso- och miljöaspekter

Lagstiftningen säkerställer information om farliga ämnen

Information om innehåll av kemiska ämnen regleras i EUs lagstiftning CLP, vilket står för Classification, Labeling and Packaging och gäller för hela EU. I denna lagstiftning åläggs de som släpper ut en produkt på marknaden att informera om de farliga ämnen som produkten eventuellt innehåller, rapportera detta till myndigheter och märka produkten för att användaren skall kunna använda produkten säkert. Den europeiska lagstiftningen REACH säkerställer att information finns om de i produkterna ingående ämnens farlighet och ingen produkt kan idag släppas ut på den europeiska marknaden utan att denna information finns.

I Sverige går vi frivilligt längre än lagstiftningen i eBVD

I och med att alla företag handlar på en global marknad, så måste det finnas harmoniserade regler för informationen om de produkter som säljs. För kemiska produkter krävs inom EU att alla farliga ämnen anges i säkerhetsdatabladet för produkten. För varor (icke kemiska produkter) ska ämnen som inger betänkligheter och finns införda i kandidatförteckningen, anmälas och meddelas enligt EU:s Reachförordning. Det krävs då tillstånd att använda dessa ämnen och koncentrationsgränsen för ämnet i varan är 0,1 viktprocent. I Sverige går vi till och med frivilligt längre än så, och tillverkaren ska även ange oklassificerade ämnen om dessa överstiger 2 % i produkten. Detta anges i produktens byggvarudeklaration, eBVD.

All väsentlig information tillhandahålles kunder

Tillverkare av framförallt kemiska produkter, men även av varor, lägger mycket tid, pengar och resurser på forskning och utveckling för att produkterna ska ha bra egenskaper. Receptet på en kemisk produkt utgör därför företagets viktigaste affärsmässiga kapital, vilket om det skulle hamna i händerna på en konkurrent, lätt skulle kunna kopieras. Detta måste därför hållas konfidentiellt, precis som receptet på till exempel Coca Cola eller Julmust omfattar företagets konkurrensmässiga fördel på marknaden. Lagstiftningen adresserar oavsett detta de farliga egenskaper som en produkt har och ålägger tillverkaren att ha kunskap om och informera om dessa via lagstiftningarna CLP och REACH, dvs märkning- och klassificeringsreglerna. Dessa regler gäller oavsett om produkten kommer från Sverige eller från något annat land.

Detta innebär att samtidigt som de innovationer som tillverkarna har skyddas, så skyddas även användarna av produkten, då all väsentlig information om en produkts innehåll av farliga ämnen anges i klassificering och märkning.

Byggmaterialindustrierna menar därför att det är ett orimligt krav att tillverkare ska ange 100 % av innehållet i sina produkter. Då tappar företagen sin marknadsfördel och därmed sin innovationskraft. Däremot får beställaren/användaren all information som krävs för att produkten ska kunna handlas och användas säkert.

Offentlig upphandling, ”eller motsvarande”

Idag förekommer ofta kravet i ett upphandlingsunderlag att alla byggvaror som skall byggas in ”skall vara registrerat i system X med minst betyget Y”. Detta är inte tillåtet i enlighet med lagstiftningen där

offentliga inköpare måste lämna öppet för att andra system med motsvarande krav kan godtas. Enligt Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling finns en princip om likabehandling 4 kap. 1 §, och ett diskrimineringsförbud, 4 kap. 2 §.

Vidare finns särskilda regler rörande möjligheterna att kräva viss märkning i en upphandling. För att kunna göra det krävs det en hel del. Beträffande märkning anges i 9 kap 14 § att en annan märkning ska godtas om kraven för den märkningen är likvärdiga med kraven för den angivna märkningen. **Dessa principer och regler är inte förenliga med ett specifikt krav om ett visst bedömningssystem.**

När man jämför kemikaliekriterier i de tre största systemen inom byggsektorn idag, BASTA, Byggvarubedömningen och Sunda Hus ser man att de till stor del är identiska. Detta innebär att man kan argumentera för att systemen är vad lagstiftningen benämner som "likvärdiga" eller "motsvarande". I praktiken medför detta att om en upphandlare ställer krav på innehåll av kemikalier och att detta ska verifieras genom att produkten har betyget A eller B i Sunda Hus eller "Accepteras" i Byggvarubedömningen, så kan man lika väl ange att produkten är registrerad i BASTA. För de eventuella specifika krav som skiljer sig kan man komplettera med den information som upphandlaren kräver.

Loggböcker i olika system

Om loggböcker/verktyg ska användas som är specifikt kopplade till ett särskilt bedömningssystem, bör dessa kunna hantera även produkter som inte finns upptagna inom det systemet. Detta med hänsyn till ovan nämnda krav enligt lagstiftning.

Livscykelperspektivet LCA - ett beslutsstöd vid projektering och för klimatdata

När vi talar om livscykelperspektiv inom byggmaterialindustrin tänker vi på byggsektorns målsättning att minimera byggnaders totala klimat- och miljöbelastningen sett ur ett livscykelperspektiv, ett nettonollutsläpp av växthusgaser ska uppnås till 2045. Det kräver att byggmaterial och produkter utnyttjas på bästa möjliga sätt och att man vid projektering och byggnation kan beräkna och minimera miljöpåverkan från både ingående material och energianvändning under hela livslängden.

LCA är den metodik som gör detta möjligt, det vill säga att man i olika skeden i byggprocessen kan beräkna summan av byggnadens miljöpåverkan under hela livscykeln: från brytning av råvaror, tillverkning av byggmaterial, transporter, byggproduktion, användning och underhåll, till rivning och hantering av avfall. LCA blir ett beslutsstöd vid val av konstruktionslösning, byggmaterial och produkter så att byggnaden får minsta möjliga miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv.

Byggmaterial varar längre än mycket annat

För att vara ett relevant och användbart mått måste en byggnads miljö- och klimatpåverkan beräknas och uttryckas relaterat till funktion och livslängd. Byggmaterialet ska hålla i många, många år och är i särställning när det gäller att den hållbara datainformation ska vara hållbar för utvecklingen framåt men också spårbar för miljön och för byggsektorn långt framöver.

Byggmaterialindustrin ska förstås också samverka internationellt i de initiativ som den cirkulära ekonomin, Circular Economy Action Plan, och andra områden som ingår i European Green Deal.

Byggmaterialföretagen har redan all information som fastighetsägare/beställare behöver så som LCA-datan i en eBVD, i EPD:er, säkerhetsdatablad etc.

EPD – underlag för livscykelbaserade miljöinformation

LCA utgör en generell procedur för att inventera, bedöma och tolka en produkts potentiella miljöpåverkan under hela eller delar av dess livscykel. Emellertid kan en livscykelanalys utföras på olika sätt med skilda val av påverkansfaktorer och randvillkor. För att få till en enhetlig metodik som möjliggör jämförelse mellan olika analyser har EPD (Environmental Product Declaration) tagits fram. EPD är en tillämpning av LCA med noggrann beskrivning av hur analysen ska genomföras vilket skapar förutsättningar för repeterbarhet och jämförelse.

I en EPD deklarerar och verifierar man en produkts livscykelbaserade miljöinformation enligt dokumenterade regler, så kallade PCR:er (Product Category Rules), för specifika produktgrupper. I en PCR finner man regelverk för beräkningar, datakvalitet, format och resultatredovisning. EPD-systemet grundar sig på EN15804 där man kan stipulera vilka randvillkor man vill anamma genom byggnadens hela livscykel från modul A – D. Inom EPD-systemet har man valt ut ett antal miljöpåverkansfaktorer som är lämpliga att studera ur ett LCA-perspektiv och där produktens avtryck anges. Exempelvis utgörs dessa faktorer av klimatpåverkan (GWP), förtunning av ozonskiktet (ODP), försurning (EP), övergödning (EP), marknära ozon (POCP), utarmning av icke-fossila (ADPe) eller fossila (ADPf) resurser. För varje delsteg i livscykeln enligt EN15804 anges ett värde per miljöpåverkansfaktor som sammantaget ger en total bild av produktens ekologiska avtryck under vald del av dess livscykel - men utan att själva prestandan bedöms eller ligger till grund för rangordning.

EPD-dokumentet ger underlag som möjliggör för användaren att utvärdera miljöprestanda och välja produkt ur ett LCA-perspektiv. EPD:erna är tredjepartsgranskade och frivilliga att använda. EPD-systemen administreras av speciella operatörer på marknaden.

Byggmaterialindustrierna väljer långsiktiga samarbetspartners

IVL, Svenska Miljöinstitutet har Sveriges bredaste miljöprofil. De förenar tillämpad forskning och utveckling i nära samverkan med näringslivet och det offentliga. Deras utföranden vilar på vetenskaplig grund och forskningen präglas av tvärvetenskap och systemtänkande. Byggmaterialindustrierna äger tillsammans med IVL systemet för eBVD och sätter stort värde på IVL:s verksamhet och att den är icke vinstdrivande. Samverkan med IVL säkerställer en långsiktig utveckling av systemet samt att det sker på lagmässigt och internationellt utvecklingsbara grunder med hög kompetens inom miljö- och kemikalieområdet.

Miljöutskottet Byggmaterialindustrierna 2020-06-22